

Pilot inventarisatie bijenvolken - Samenvatting

Met dank aan iedereen die meegewerkt hebben aan de inventarisatie

Inleiding

In het voorjaar van 2021 heeft de NBV een enquête uitgestuurd naar de leden van zes lokale imkersverenigingen (Den Haag, Delft, Zuidlaren, Ruinen, Middelbeers en de Wal van Brabant) om een indruk te krijgen van a) het aantal bijenvolken in een bepaald gebied en b) de methodiek en analyse van een mogelijke inventarisatie van bijenkasten in Nederland.

Een inventarisatie van imkers en bijenkasten is namelijk van belang vanwege een aantal redenen:

- Europese financiering en regelgeving: Elk EU-land mag zijn eigen nationale bijenteeltprogramma opstellen, dat vervolgens door de EU wordt gesteund. De toewijzing van de EU-financiering voor deze programma's is gebaseerd op het aantal bijenkasten in elk EU-land. Een goede indicatie van het aantal bijenkasten kan helpen om meer financiering te verkrijgen voor programma's die wij als NBV voorstaan.
- Onderzoek en inzage in mogelijke concurrentie/ overbevolking: Er is volop aandacht voor de achteruitgang van de natuur, en de biodiversiteit in ons land. Het meest in het oog springend is de enorme achteruitgang van insecten en dus ook van wilde bijen en hommels. Oorzaken van achteruitgang liggen vooral bij (1) fragmentatie en habitatverlies door intensieve landbouw en toename van bebouwing, (2) vervuiling, vooral door pesticiden en bemesting, (3) biologische factoren zoals verspreiding van ziektes en invasieve exoten en (4) klimaatverandering. Ook voedselconcurrentie met de honingbij wordt genoemd in het rijtje oorzaken van de achteruitgang van wilde bijen.
- Bijengezondheid: Om als imkers gezamenlijk de zorg voor de gezondheid van bijen te waarborgen, is het nodig inzicht te hebben waar bijen staan. Als voorbeeld kan Amerikaans Vuilbroed (AVB) dienen. Bij een uitbraak van AVB is het van het grootste belang om in zeer korte tijd volgens het geldende protocol te handelen.

Een samenvatting van de inventarisatie

Naast het inventariseren van het aantal bijenvolken in een bepaald postcodegebied zijn er een aantal aanvullende vragen gesteld over de standplaats, het inzetten van de bijenvolken voor de bestuiving, het reizen met de bijen en de genomen maatregelen om de gezondheid van de bijen te bevorderen.

Algemeen

De enquête is over het algemeen zeer zorgvuldig ingevuld door bijna 40% van de imkers (210 van de 556 imkers hebben gereageerd) waarbij het aantal imkers dat heeft gereageerd per imkersvereniging vergelijkbaar is. Het aantal gemiddeld gehouden bijenvolken is in Drenthe en in Noord-Brabant vergelijkbaar (6,6 tot 8,1 volken). In het stedelijk gebied van Den Haag/Delft houden imkers gemiddeld minder bijenvolken: 3,7 volken per responderende imker.

Inventarisatie op postcode

De bijenkastinventarisatie is gemaakt van het aantal ingewinterde volken op basis van de eerste 2 cijfers van de postcodes. Dit blijkt redelijk te werken al is de grootte van een gebied dat de verschillende postcodes bestrijken niet hetzelfde. Uiteraard zal een analyse op basis van de gehele postcode (met of zonder letters) een nauwkeuriger inzicht in de bijenvolksdichtheid/postcode verkregen worden. Bijna 50% van de imkers hebben aangegeven dat hun bijenvolken in de bebouwde

kom staan (behalve in de omgeving Ruinen (33,3%) en Wal van Brabant (40%). De meeste imkers gebruiken maar één locatie om hun bijenvolken te plaatsen.

Inzet van bijenvolken voor de bestuiving en honingooft

Slechts 3% van de respondenten zet de bijenkasten in voor commerciële bestuiving (fruit, aardbeien, koolzaad). Er wordt opvallend weinig gereisd voor de honingooft. In de regio Den Haag/Delft reist zelfs niemand van respondenten met de bijen. Dit roept de vraag op waarom er niet gereisd wordt: Is de dracht/ honingooft voldoende op de eigen standplaatsen? Is men niet geïnteresseerd in honing? Of zijn er andere redenen dat men niet reist met de bijen?

De laatste vraag betrof de gezondheidszorg voor de bijenvolken.

Het merendeel van de imkers bestrijdt de varroamijt op diverse manieren. Een enkele imker bestrijdt de varroamijt niet of imkert biologisch/biologisch dynamisch/roofmijt/kleinere cellen. Vooral het relatief hoge aantal imkers dat een biologische/ BD manier van imkeren hanteert en de varroamijt niet bestrijdt onder de respondenten in Ruinen valt op (30%).

Hoe nu verder?

Deze enquête was een pilot om de plaatsing van de ingewinterde bijenkasten te inventariseren. Bijna 40% van de imkers naar wie deze is uitgestuurd hebben de enquête ingevuld. Op zich een heel goed percentage maar te weinig om betrouwbare conclusies te kunnen trekken over het aantal bijenkasten dat in een bepaald gebied staat. Bovendien zijn niet alle imkers lid van de NBV waardoor het beeld van het aantal kasten dat daadwerkelijk in een gebied staat vertekend zou zijn zelfs als alle NBV leden wel gereageerd zouden hebben.

Nederland is een van de weinige landen binnen de Europese Unie zonder registratie van de bijenvolken. Het ministerie van LNV wil dat hier verandering in gaat komen en dat bijenvolken geregistreerd gaan worden. Het Imkersoverleg - het samenwerkingsverband tussen de NBV, Imkers Nederland, de BD imkerwerkgroep en de beroepsimkers - is nu in overleg met het ministerie van LNV over het registreren van bijenvolken. Het standpunt vanuit het Imkersoverleg is dat de registratie van bijenvolken een verantwoordelijkheid is van de overheid, evenals de eventuele handhaving ervan. Er wordt bij het ministerie van LNV erop aangedrongen dat het bijenvolken registratiesysteem eenvoudig moet zijn met een duidelijke omschrijving van wat onder een bijenvolk verstaan wordt en op welk moment de volken geteld moeten worden. De NBV zal dus op dit moment niet verder het voortouw nemen in het inventariseren van de plaatsing van bijenkasten maar leden en bestuurders van de lokale imkersverenigingen op de hoogte houden van de verdere ontwikkelingen via imkernieuws, de NBV website en eventuele mailing.